

Piątek, 26 listopada 2020 r.

P9_TA(2020)0336

Prawo do aborcji w Polsce**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie faktycznego zakazu aborcji w Polsce (2020/2876(RSP))**

(2021/C 425/17)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2 i art. 7 ust. 1,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka (EKPC) z 4 listopada 1950 r. oraz powiązane orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC),
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),
- uwzględniając Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 10 grudnia 1948 r.,
- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych ONZ z 16 grudnia 1966 r. oraz Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych ONZ z 16 grudnia 1966 r.,
- uwzględniając Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 18 grudnia 1979 r.,
- uwzględniając konwencję ONZ z 10 grudnia 1984 r. w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania,
- uwzględniając uwagi podsumowujące Komisji Praw Człowieka ONZ z 23 listopada 2016 r. w sprawie siódmego sprawozdania okresowego nt. Polski,
- uwzględniając opracowane przez UNESCO międzynarodowe wytyczne techniczne dotyczące edukacji seksualnej z 10 stycznia 2018 r.,
- uwzględniając Międzynarodową Konferencję na temat Ludności i Rozwoju (ICPD), która odbyła się w Kairze w 1994 r., jej program działania, wyniki jej konferencji przeglądowych oraz szczyt w Nairobi zorganizowany w 25. rocznicę ICPD,
- uwzględniając deklarację pekińską i pekińską platformę działania przyjęte podczas czwartej Światowej Konferencji w sprawie Kobiet 15 września 1995 r. oraz późniejsze dokumenty końcowe przyjęte na posiedzeniach specjalnych Organizacji Narodów Zjednoczonych Pekin + 10 (2005 r.), Pekin + 15 (2010 r.) i Pekin + 20 (2015 r.),
- uwzględniając Konwencję Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (tzw. konwencję stambulską), która weszła w życie 1 sierpnia 2014 r., oraz rezolucję Parlamentu z 28 listopada 2019 r. w sprawie przystąpienia UE do konwencji stambulskiej i innych środków przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć⁽¹⁾,
- uwzględniając cele zrównoważonego rozwoju ONZ uzgodnione w 2015 r.,

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0080.

Piątek, 26 listopada 2020 r.

- uwzględniając dokument tematyczny Komisarza Praw Człowieka Rady Europy z 4 grudnia 2017 r. zatytułowany „Prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne kobiet w Europie”,
- uwzględniając wnioski z organizowanego przez Komisję dorocznego seminarium w sprawie praw podstawowych z 2017 r. zatytułowanego „Prawa kobiet w dzisiejszych trudnych czasach”,
- uwzględniając zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia z 2018 r. dotyczące zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego nastolatków oraz ich praw w tej dziedzinie,
- uwzględniając sprawozdanie z misji Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia z 10 lipca 2017 r. sporządzone w następstwie misji w Polsce (22–24 maja 2017 r.) oraz sprawozdanie z misji z 3 grudnia 2018 r. sporządzone przez Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w następstwie wysłania do Polski delegacji ad hoc w sprawie sytuacji w zakresie praworządności (19–21 września 2018 r.),
- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Polski, w szczególności rezolucję z 15 listopada 2017 r. w sprawie sytuacji w zakresie praworządności i demokracji w Polsce ⁽²⁾ oraz rezolucję z 17 września 2020 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności ⁽³⁾,
- uwzględniając cztery postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wszczęte przez Komisję przeciwko Polsce w związku z reformą polskiego systemu sądownictwa oraz wniosek dotyczący decyzji Rady z 20 grudnia 2017 r. w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności (COM(2017)0835),
- uwzględniając swoją rezolucję z 1 marca 2018 r. w sprawie decyzji Komisji o zastosowaniu art. 7 ust. 1 TUE w związku z sytuacją w Polsce ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 14 listopada 2019 r. w sprawie penalizacji edukacji seksualnej w Polsce ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję ustawodawczą z 4 kwietnia 2019 r. w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich ⁽⁶⁾ i swoją rezolucję ustawodawczą z 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program „Prawa i Wartości” ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 13 lutego 2019 r. w sprawie pogorszenia sytuacji w zakresie praw kobiet i równouprawnienia w UE ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 18 grudnia 2019 r. w sprawie dyskryminacji osób LGBTI i nawoływania do nienawiści do nich w sferze publicznej, w tym stref wolnych od LGBTI ⁽⁹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 17 kwietnia 2020 r. w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami ⁽¹⁰⁾,

⁽²⁾ Dz.U. C 356 z 4.10.2018, s. 44.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0225.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 129 z 5.4.2019, s. 13.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0058.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0349.

⁽⁷⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0407.

⁽⁸⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0111.

⁽⁹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0101.

⁽¹⁰⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0054.

Piątek, 26 listopada 2020 r.

- uwzględniając komunikat Komisji z 30 września 2020 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r. – Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2020)0580) oraz rozdział poświęcony sytuacji w zakresie praworządności w Polsce,
- uwzględniając pismo pięciu przewodniczących większościowych grup politycznych w Parlamencie Europejskim skierowane do premiera Polski 30 października 2020 r.⁽¹⁾,
- uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia głosi, iż opiera się na wartościach takich jak poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, sprawiedliwość, praworządność, poszanowanie praw człowieka i niedyskryminacja, co zapisano w art. 2 TUE; mając na uwadze, że na mocy prawa międzynarodowego i Traktatów UE wszystkie państwa członkowskie podjęły zobowiązania i zadania związane z poszanowaniem, gwarantowaniem oraz stosowaniem praw podstawowych;
- B. mając na uwadze, że skuteczny, niezależny i bezstronny wymiar sprawiedliwości ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia praworządności i ochrony praw podstawowych oraz wolności obywatelskich mieszkańców UE;
- C. mając na uwadze, że prawo do równego traktowania i niedyskryminacji stanowi prawo podstawowe zapisane w Traktatach i Karcie oraz że musi zostać zapewnione jego pełne poszanowanie; mając na uwadze, że – zgodnie z Kartą, EKPC i orzecznictwem ETPC – prawa seksualne i reprodukcyjne kobiet związane są z wieloma prawami człowieka, takimi jak prawo do życia, prawo do wolności od nieludzkiego lub poniżającego traktowania, prawo dostępu do opieki zdrowotnej, prawo do prywatności, informacji i edukacji oraz zakaz dyskryminacji; mając na uwadze, że te prawa człowieka znajdują również odzwierciedlenie w Konstytucji RP;
- D. mając na uwadze, że Parlament uwzględnił kwestię praw seksualnych i reprodukcyjnych w niedawno przyjętym programie EU4Health w celu zapewnienia terminowego dostępu do towarów umożliwiających dbałość o prawa i zdrowie seksualne i reprodukcyjne (np. do leków, środków antykoncepcyjnych czy sprzętu medycznego);
- E. mając na uwadze, że Trybunał Konstytucyjny został powołany jako jeden z głównych mechanizmów kontroli i równowagi demokracji konstytucyjnej i praworządności w Polsce;
- F. mając na uwadze, że Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (CEDAW) i Komitet ONZ do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych wydały w sierpniu 2018 r. wspólne oświadczenie, w którym podkreśliły, że dostęp do bezpiecznej i legalnej aborcji, a także związanych z nią usług i informacji stanowi element o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia reprodukcyjnego kobiet, a jednocześnie zaapelowały do państw o zaprzestanie stosowania ograniczeń w zakresie praw seksualnych i reprodukcyjnych przysługujących kobietom i dziewczętom, gdyż ograniczenia te zagrażają ich zdrowiu i życiu; mając na uwadze, że dostęp do aborcji stanowi prawo człowieka, a jej opóźnianie i odmowa są formami przemocy uwarunkowanej płcią i mogą być równoznaczne z torturami lub okrutnym, nieludzkim i poniżającym traktowaniem; mając na uwadze, że prawa seksualne i reprodukcyjne są celami zapisanymi w ramach celu zrównoważonego rozwoju ONZ nr 3, przemoc ze względu na płeć i szkodliwe praktyki są celami zapisanymi w ramach celu zrównoważonego rozwoju nr 5;
- G. mając na uwadze, że dostęp do kompleksowych i dostosowanych do wieku informacji, edukacji seksualnej i edukacji o relacjach międzyludzkich oraz prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne, w tym planowanie rodziny, metody zapobiegania ciąży oraz bezpieczna i legalna aborcja, a także autonomia dziewcząt i kobiet i zdolność do podejmowania przez nie wolnych i niezależnych decyzji dotyczących ich ciała i życia są warunkami wstępnymi ich niezależności ekonomicznej, przez co mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia równości płci i wyeliminowania przemocy uwarunkowanej płcią; mając na uwadze, że jest to ich ciało i ich wybór;
- H. mając na uwadze, że Polska ratyfikowała konwencję stambulską, konwencję z Lanzarote, Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych oraz Konwencję o prawach dziecka i jest zobowiązana na mocy międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka do zapewnienia dostępu do kompleksowej edukacji seksualnej i informacji, w tym na temat zagrożenia, jakie stanowi wykorzystywanie seksualne i niegodziwe traktowanie w celach seksualnych, a także do zwalczania stereotypów związanych z płcią w społeczeństwie; mając na uwadze, że Polska nie wykonała wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie dostępu do legalnej aborcji; mając na uwadze, że Komitet Ministrów Rady Europy skrytykował Polskę za brak postępów w tym zakresie;

⁽¹⁾ Przewodniczący grupy PPE Manfred Weber, przewodnicząca grupy S&D Iratxe García Pérez, przewodniczący grupy Renew Dacian Cioloș, współprzewodniczący grupy Verts/ALE Philippe Lamberts oraz współprzewodniczący grupy GUE/NGL Manon Aubry i Martin Schirdewan.

Piątek, 26 listopada 2020 r.

- I. mając na uwadze, że istnieje wiele różnic w dostępie do aborcji w poszczególnych państwach członkowskich; mając na uwadze, że Polska ma jeden z najniższych wyników w Unii Europejskiej w „europejskim atlasie antykoncepcji 2020”, gdyż wprowadziła jedną z najbardziej restrykcyjnych strategii politycznych w zakresie dostępu do środków antykoncepcyjnych, planowania rodziny, doradztwa i dostarczania informacji online; mając na uwadze, że Polska jest jednym z nielicznych państw, w których wymaga się recepty na antykoncepcję ratunkową, lecz lekarze często odmawiają jej wypisania, powołując się na klauzulę sumienia;
- J. mając na uwadze, że od wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 2015 r. w sprawie ustawy z 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry ani pracownicy służby zdrowia, ani placówki opieki zdrowia nie są prawnie zobowiązani do kierowania pacjentów do alternatywnych placówek lub lekarzy, jeżeli odmawiają pacjentom świadczenia usług w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego pacjentów, powołując się na klauzulę sumienia; mając na uwadze, że ostateczna wersja ustawy zmienionej w lipcu 2020 r. nie zawierała obowiązku skierowania do alternatywnej placówki, jak pierwotnie proponowano; mając na uwadze, że takie pominięcie świadczy o całkowitym lekceważeniu zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy w odniesieniu do wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przeciwko Polsce w dziedzinie praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego;
- K. mając na uwadze, że według organizacji społeczeństwa obywatelskiego takich jak Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny w 2018 r. jedynie 10 % szpitali zakontraktowanych przez polski Narodowy Fundusz Zdrowia przeprowadzało legalne aborcje; oznacza to, że całe polskie województwa odmawiają zapewnienia bezpiecznej i legalnej aborcji, co sprawia, że dostęp kobiet do takich usług jest niezwykle trudny, a często niemożliwy;
- L. mając na uwadze, że z powodu strachu i nacisków ze strony kolegów i organów medycznych lekarze w Polsce wolą nie być wiązani z procedurami aborcyjnymi; mając na uwadze, że oprócz powszechnie stosowanej klauzuli sumienia lekarze stwarzają dodatkowe przeszkody pozastatutowe, takie jak zbędne badania lekarskie, konsultacje psychologiczne lub dodatkowe konsultacje ze specjalistami, bądź ograniczają prawa kobiet do badań prenatalnych i informacji, które powinny być gwarantowane wszystkim w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej;
- M. mając na uwadze, że dostęp do opieki ginekologicznej w Polsce jest bardzo ograniczony, a w niektórych regionach prawie niemożliwy, czego skutkiem jest duża liczba niepożądanych ciąż, zły stan zdrowia reprodukcyjnego, częste występowanie raka szyjki macicy i niewystarczający dostęp do antykoncepcji; mając na uwadze, że dostęp do opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz prawa osób LGBTI+ są bardzo ograniczone; mając na uwadze, że osoby transseksualne i niebinarne wymagające opieki ginekologicznej są dyskryminowane w placówkach zdrowia i często odmawia się im dostępu do opieki;
- N. mając na uwadze, że od początku 2019 r. ponad 80 samorządów w Polsce przyjęło uchwały przeciwko osobom LGBTI+, w których oświadczają, że są wolne od „ideologii LGBT”, lub zatwierdziło w całości lub w części Samorządową Kartę Praw Rodzin, dyskryminującą w szczególności rodziny niepełne oraz rodziny i osoby LGBTI+, a także de facto ograniczającą swobodny przepływ obywateli UE należących do tych grup;
- O. mając na uwadze, że w Polsce co roku do 200 000 kobiet przerywa ciążę i jest zmuszone korzystać z aborcji pozaustawowej, polegającej głównie na zażywaniu tabletki „dzień po” bez niezbędnego zawodowego nadzoru i doradztwa ze strony lekarza; mając na uwadze, że szacuje się, iż do 30 000 kobiet jest zmuszone co roku wyjeżdżać z Polski za granicę, aby uzyskać potrzebną opiekę zdrowotną i dostęp do aborcji⁽¹²⁾; mając na uwadze, że dostęp do tych środków wiąże się z kosztami usług, co oznacza, że nie są one jednakowo dostępne dla wszystkich kobiet, zwłaszcza kobiet znajdujących się w gorszej sytuacji społeczno-gospodarczej i migrantek o nieuregulowanej sytuacji; mając na uwadze, że dostęp do bezpiecznej aborcji w Polsce ma jedynie ograniczoną liczbę kobiet;
- P. mając na uwadze, że w dniu 22 października 2020 r., w odpowiedzi na wniosek 119 posłów do polskiego parlamentu poparty przez tzw. ruchy ochrony życia, Trybunał Konstytucyjny uznał za niekonstytucyjny przepis ustawy z 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, który dopuszcza aborcję, kiedy badania prenatalne lub inne względy medyczne wskazują na wysokie prawdopodobieństwo ciężkiej i nieodwracalnej wady lub nieuleczalnej choroby płodu zagrażającej jego życiu;

⁽¹²⁾ <https://www.theseus.fi/handle/10024/138222>

Piątek, 26 listopada 2020 r.

- Q. mając na uwadze, że w 2019 r. na 1 110 zabiegów przerwania ciąży wysokie prawdopodobieństwo ciężkiej nieodwracalnej wady lub nieuleczalna choroba płodu stanowiły podstawę prawną w 1 074 przypadkach, natomiast pozostałe zabiegi przeprowadzono, gdy ciąża stanowiła zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety albo powstała w wyniku czynu zabronionego (gwałtu), czyli w pozostałych dwóch sytuacjach, w których ustawa o planowaniu rodziny z 1993 r. dopuszcza aborcję;
- R. mając na uwadze, że wyrok stanie się obowiązujący z chwilą jego publikacji, która według polskiego prawa jest obowiązkowa, a po opublikowaniu będzie oznaczał prawie całkowity zakaz aborcji, uznając ją za przestępstwo i prowadząc do rozwoju pokątnej, źle przeprowadzanej aborcji oraz migracji aborcyjnej, dostępnej tylko niektórym, co zagraża zdrowiu i prawom kobiet, a także ich życiu; mając na uwadze, że chociaż wyroku jeszcze nie opublikowano, wielu kobietom ciężarnym, które poinformowano o wysokim prawdopodobieństwie ciężkiej nieodwracalnej wady lub nieuleczalnej choroby płodu, ograniczono prawo do legalnej aborcji;
- S. mając na uwadze, że wyrok jest nowym – spośród wielu dokonywanych w ostatnich latach – atakiem na praworządność i prawa człowieka oraz dodatkową próbą ograniczenia praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego w Polsce; mając na uwadze, że ataki te zostały początkowo powstrzymane w latach 2016, 2018 i 2020 w wyniku masowych protestów polskich obywateli wyrażanych w formie „czarnych protestów”, które były zdecydowanie popierane przez posłów do Parlamentu Europejskiego z różnych grup politycznych;
- T. mając na uwadze, że wyrok zapadł w czasie, gdy z powodu drugiej fali pandemii COVID-19 we wszystkich państwach członkowskich UE, w tym w Polsce, obowiązywały ograniczenia związane ze zdrowiem publicznym, co poważnie przeszkodziło prawdziwej debacie demokratycznej i właściwemu procesowi mającym zasadnicze znaczenie w przypadku problemów dotyczących praw podstawowych;
- U. mając na uwadze, że pomimo ograniczeń sanitarnych i zagrożenia w całej Polsce i na świecie miały miejsce bezprecedensowe protesty; mając na uwadze, że tysiące demonstrantów nadal protestują przeciw poważnemu ograniczaniu ich podstawowych praw w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego; mając na uwadze, że do kontroli protestów użyto oddziałów prewencji policji oraz żandarmerii wojskowej, a funkcjonariusze organów ścigania stosowali nadmierną siłę i przemoc fizyczną przeciwko pokojowym demonstrantom, w tym posłom do polskiego parlamentu oraz polskim posłom do Parlamentu Europejskiego; mając na uwadze, że działania te są sprzeczne z nałożonymi na polski rząd na podstawie międzynarodowego prawa praw człowieka, w tym Karty, zobowiązaniami zagwarantowania prawa do pokojowych zgromadzeń, a także sprzeczne z wytycznymi specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. prawa do wolności pokojowego gromadzenia się i zrzeszania, w których jest mowa o ogólnej zasadzie nieużywania wojska do zapewniania porządku publicznego w czasie zgromadzeń;
- V. mając na uwadze, że władze publiczne używały gróźb, w tym znaczących kar finansowych, aby uniemożliwić udział obywateli polskich i osób mieszkających w Polsce w manifestacjach, a prokurator generalny i minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro ogłosił, że organizatorom protestów zostaną postawione zarzuty karne, które mogą prowadzić do nałożenia kary pozbawienia wolności do ośmiu lat; mając na uwadze, że wielu demonstrantów, w tym małoletnich, bezprawnie zatrzymano;
- W. mając na uwadze, że 28 października 2020 r. wicepremier Jarosław Kaczyński wezwał wszystkich do obrony tradycyjnych polskich wartości oraz kościołów za wszelką cenę, co doprowadziło do agresji nacjonalistycznych chuliganów na demonstrantów; mając na uwadze, że wartości kulturowych i religijnych nadużywa się więc w Polsce, aby przeszkodzić w pełnym wykonywaniu praw kobiet, równości dla kobiet oraz korzystaniu przez nie z prawa do decydowania o własnym ciele; mając na uwadze, że organizacja fundamentalistyczna Ordo Iuris, ściśle związana z koalicją rządzącą, jest siłą napędową kampanii mających na celu podważenie praw człowieka i równości płci w Polsce, łącznie z próbami zakazu aborcji, i wzywa do wycofania się Polski z konwencji stambulskiej oraz do stworzenia „stref wolnych od LGBTI”;
- X. mając na uwadze, że według najnowszych sondaży większość ludzi w Polsce popiera prawo dostępu do aborcji do 12. tygodnia ciąży bez ograniczeń; mając na uwadze, że demonstranci domagają się także ustąpienia rządu z powodu powtarzających się ataków na praworządność; mając na uwadze, że protesty są organizowane i koordynowane

Piątek, 26 listopada 2020 r.

w większości przez organizacje kierowane przez kobiety, działaczy oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego przy poparciu ze strony opozycji politycznej; mając na uwadze, że złożony przez polskiego prezydenta w następstwie protestów projekt przepisów dotyczących aborcji jest niezadowolający;

- Y. mając na uwadze, że ustawy polskiego parlamentu dotyczące Trybunału Konstytucyjnego przyjęte 22 grudnia 2015 r. i 22 lipca 2016 r., a także pakiet trzech ustaw przyjętych pod koniec 2016 r. poważnie osłabiły niezależność i legitymację Trybunału Konstytucyjnego; mając na uwadze, że ustawy z 22 grudnia 2015 r. i 22 lipca 2016 r. Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z konstytucją odpowiednio 9 marca i 11 sierpnia 2016 r.; mając na uwadze, że władze polskie nie opublikowały tych orzeczeń ani nie zastosowały się do nich; mając na uwadze, że w Polsce nie można już skutecznie zagwarantować konstytucyjności ustaw, odkąd w życie weszły wyżej wymienione zmiany ustawodawcze⁽¹³⁾;
- Z. mając na uwadze, że wyżej wspomniany wyrok wydali sędziowie wybrani przez koalicję pod przewodnictwem PiS i całkowicie zależni od jej polityków; mając na uwadze, że marszałek polskiego Senatu uznał wyrok za nieważny i wezwał rząd do niepublikowania go, ponieważ narusza on zobowiązania Polski w obszarze praw człowieka i jest niezgodny z wcześniejszymi przepisami dotyczącymi Konstytucji RP, a także z powodu niezgodnego z prawem mianowania trzech sędziów i prezesa Trybunału Konstytucyjnego⁽¹⁴⁾;
- AA. mając na uwadze, że Komisja i Parlament wyraziły głębokie zaniepokojenie dotyczące praworządności, w tym legalności, niezależności i skuteczności Trybunału Konstytucyjnego; mając na uwadze, że w następstwie przeprowadzonych w 2015 r. reform wymiaru sprawiedliwości w Polsce Komisja wszczęła postępowanie przewidziane w art. 7 ust. 1;
1. surowo potępia wyrok Trybunału Konstytucyjnego oraz osłabienie praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego kobiet w Polsce; potwierdza, że wyrok jest zagrożeniem dla zdrowia i życia kobiet; przypomina, że surowo krytykował wszelkie wnioski lub ograniczenia ustawodawcze mające na celu dalszy zakaz i ograniczanie dostępu do bezpiecznej legalnej aborcji w Polsce, które to wnioski oznaczały praktycznie zakaz dostępu do aborcji w tym kraju, ponieważ większość zabiegów legalnej aborcji przeprowadzono z powodu ciężkiej i nieodwracalnej wady lub nieuleczalnej choroby płodu zagrażającej jego życiu; przypomina, że powszechny dostęp do opieki zdrowotnej oraz do praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego to podstawowe prawa człowieka;
  2. zauważa, że ograniczenie dostępu do aborcji lub jej zakaz w żadnym razie jej nie eliminuje, lecz spycha do podziemia, co prowadzi do wzrostu liczby niezgodnych z prawem, źle przeprowadzonych, pozaustawowych i zagrażających życiu przypadków aborcji; nalega, aby nie wprowadzać zabiegów aborcji do kodeksu karnego, ponieważ ma to odstraszać wpływ na lekarzy, którzy nie chcą świadczyć usług w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego z obawy przed sankcjami karnymi;
  3. ubolewa, że wyrok wydano w czasie, gdy ograniczenia sanitarne związane z pandemią COVID-19 poważnie zakłóciły właściwy przebieg procesów demokratycznych; surowo krytykuje restrykcyjny zakaz zgromadzeń publicznych, który wprowadzono bez ogłoszenia stanu klęski żywiołowej przewidzianego w art. 232 Konstytucji RP;
  4. przypomina, że prawa kobiet są prawami podstawowymi oraz że zgodnie z Traktatami, Kartą oraz prawem międzynarodowym instytucje UE i państwa członkowskie mają obowiązek prawny stać na straży tych praw;
  5. zauważa, że nieuzasadniony nadmiar ograniczeń w dostępie do aborcji wynikający z ww. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego skutkuje brakiem ochrony przyrodzonej i niezbywalnej godności kobiet, ponieważ narusza Kartę, EKPC, orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, liczne konwencje międzynarodowe, których Polska jest sygnatariuszem, a także Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej;

⁽¹³⁾ Opinia Komisji Weneckiej z 14 i 15 października 2016 r. w sprawie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, pkt 128; Komitet Praw Człowieka ONZ, wnioski końcowe dotyczące siódmego sprawozdania okresowego nt. Polski, 23 listopada 2016 r., pkt 7–8; Zalecenie Komisji (UE) 2017/1520 z dnia 26 lipca 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce (Dz.U. L 228 z 2.9.2017, s. 19).

⁽¹⁴⁾ <https://www.senat.gov.pl/aktualnosci/lista/art,13159,zespol-ekspertow-przy-marszalku-senatu-o-wyroku-trybunalu-konstytucyjnego.html>

Piątek, 26 listopada 2020 r.

6. stanowczo wzywa polski parlament i polskie władze do niepodjęcia żadnych dalszych prób ograniczania praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, ponieważ takie działania naruszają zasadę zakazującą retrogresji zapisaną w międzynarodowym prawie dotyczącym praw człowieka; zdecydowanie potwierdza, że odmowa poszanowania praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego jest formą przemocy ze względu na płeć; apeluje do polskich władz, by przedsięwzięły środki w celu pełnego wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach przeciwko Polsce, który to Trybunał orzekł, że restrykcyjne przepisy aborcyjne naruszają prawa kobiet w kontekście praw człowieka; podkreśla, że nieutrudniony dostęp we właściwym czasie do usług zdrowia reprodukcyjnego oraz uszanowanie niezależności i decyzji reprodukcyjnych kobiet mają podstawowe znaczenie dla ochrony praw kobiet w kontekście praw człowieka i równouprawnienia płci;
7. podkreśla potrzebę zapewnienia powszechnego dostępu do kompleksowej, opartej na dowodach, niedyskryminującej i dostosowanej do wieku edukacji seksualnej, ponieważ brak informacji i edukacji na temat seksualności skutkuje wyższym odsetkiem nieplanowanych ciąży;
8. zdecydowanie potępia niedawną decyzję polskiego Ministra Sprawiedliwości o oficjalnym rozpoczęciu procesu wycofywania się Polski z konwencji stambulskiej, co stanowiłoby poważny regres jeśli chodzi o równouprawnienie płci, prawa kobiet i walkę z przemocą ze względu na płeć; wzywa polskie władze, by zagwarantowały skuteczne i praktyczne stosowanie tej konwencji, m.in. by zapewniły wystarczającą liczbę wysokiej jakości schronisk dla kobiet, które padły ofiarą przemocy, i ich dzieci, biorąc pod uwagę wzrost przemocy ze względu na płeć podczas pandemii COVID-19, a także zapewniły dostęp do podstawowego wsparcia i usług zdrowotnych, w tym opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego;
9. ubolewa, że dostęp do usług opieki zdrowotnej na niektórych obszarach Polski jest nadal ograniczony oraz że według Najwyższej Izby Kontroli w 2018 r. tylko 2 % kobiet w ciąży mieszkających na obszarach wiejskich w Polsce przeszło wszystkie rutynowe badania niezbędne w okresie ciąży, takie jak badanie USG płodu, kardiokografia czy badanie krwi matki;
10. ubolewa z powodu coraz częstszego korzystania przez lekarzy z klauzuli sumienia, co skutkuje brakiem sprawnych mechanizmów skierowań dla pacjentek poszukujących usług aborcyjnych i spowolnieniem procedur odwoławczych dla kobiet, którym odmawia się takich usług, a także ubolewa nad faktem, że ginekolodzy często powołują się na klauzulę sumienia w reakcji na prośbę o przepisanie środków antykoncepcyjnych, a tym samym skutecznie ograniczają dostęp do antykoncepcji w Polsce; zauważa, że klauzula sumienia utrudnia również dostęp do badań prenatalnych, co nie tylko narusza prawo kobiety do informacji o stanie płodu, lecz w wielu przypadkach uniemożliwia też skuteczne leczenie dziecka w czasie ciąży lub bezpośrednio po porodzie; wzywa polskie władze do uchylecia ustawy ograniczającej dostęp do tabletki „dzień po”;
11. jest głęboko zaniepokojony faktem, że tysiące kobiet muszą podróżować, aby uzyskać dostęp do podstawowej usługi zdrowotnej, jaką jest aborcja; podkreśla, że transgraniczne usługi aborcyjne nie są realną opcją dla kobiet znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i zmarginalizowanych; jest zaniepokojony faktem, że wyjazd do innego państwa zagraża zdrowiu i dobrostanowi kobiet, ponieważ często podróżują one samotnie; podkreśla znaczenie opieki poaborcyjnej, zwłaszcza dla kobiet, które mają powikłania wynikające z niepełnej lub źle przeprowadzonej aborcji;
12. solidaryzuje się z tysiącami Polaków, którzy pomimo zagrożeń sanitarnych wyszli na ulice, protestując przeciwko poważnym ograniczeniom podstawowych wolności i praw, w szczególności z polskimi kobietami i osobami LGBTI+, oraz wyraża dla nich poparcie; zauważa, że protestujący, oprócz żądania unieważnienia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, potępiają również tzw. „kompromis” aborcyjny, a także domagają się liberalizacji prawa aborcyjnego i poszanowania autonomii cielesnej; przypomina, że wolność zgromadzeń i wolność zrzeszania się definiuje Unię Europejską, nawet w czasie pandemii;
13. zdecydowanie potępia nadmierne i nieproporcjonalne użycie siły i przemoc ze strony organów ścigania i organizacji niepaństwowych, takich jak skrajnie prawicowe grupy nacjonalistyczne, wobec demonstrujących osób, w tym działaczy i organizacji broniących praw kobiet; wzywa polskie władze, by pociągnęły do odpowiedzialności osoby atakujące protestujących;
14. zwraca się do polskich władz o poprawę przepisów krajowych na rzecz zwiększenia praw kobiet i równouprawnienia płci poprzez zapewnienie wszelkich niezbędnych zasobów finansowych i ludzkich instytucjom walczącym z dyskryminacją ze względu na płeć i płeć społeczno-kulturową;

Piątek, 26 listopada 2020 r.

15. wzywa Komisję do przeprowadzenia szczegółowej oceny składu Trybunału Konstytucyjnego, którego niezgodność z prawem stanowi podstawę do zakwestionowania orzeczeń Trybunału, a tym samym jego zdolności do stania na straży Konstytucji RP; podkreśla, że wspomniane orzeczenie jest kolejnym przykładem politycznego przejęcia władzy sądowniczej i systemowego łamania praworządności w Polsce;
16. wzywa Radę, by zajęła się tą kwestią oraz innymi zarzutami dotyczącymi naruszania praw podstawowych w Polsce dzięki zwiększeniu zakresu obecnych wysłuchań dotyczących sytuacji w Polsce, zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE; wzywa Radę do przeprowadzenia zaplanowanego na 10 i 11 grudnia 2020 r. formalnego wysłuchania na temat aktualnej sytuacji w Polsce;
17. z zadowoleniem przyjmuje wstępne porozumienie z 5 listopada 2020 r. w sprawie przepisów ustanawiających mechanizm umożliwiający zawieszenie płatności z budżetu na rzecz państwa członkowskiego naruszającego praworządność; wzywa Komisję do zdecydowanego działania w związku z niedawno uzgodnioną warunkowością w odniesieniu do przyszłych wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027;
18. wzywa Radę i Komisję, by zapewniły odpowiednie finansowanie krajowym i lokalnym organizacjom społeczeństwa obywatelskiego w celu zwiększenia oddolnego wsparcia demokracji, praworządności i praw podstawowych w państwach członkowskich, w tym w Polsce; wzywa Komisję do natychmiastowego i bezpośredniego wsparcia programów i polskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na rzecz ochrony praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego kobiet; wzywa Komisję i państwa członkowskie, by poprzez programy finansowania wspierały kampanie uświadamiające i szkolenia;
19. wzywa Komisję, aby w pierwszej kolejności dopilnowała, by każdy obywatel miał dostęp do jednakowej i silnej ochrony prawnej z wszystkich względów wymienionych w art. 19 TFUE; wzywa Radę do natychmiastowego odblokowania i zakończenia negocjacji dotyczących dyrektywy horyzontalnej w sprawie niedyskryminacji i z zadowoleniem przyjmuje nowe zobowiązania Komisji w tej sprawie;
20. wzywa Komisję, by wspierała państwa członkowskie w gwarantowaniu powszechnego dostępu do usług w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, w tym do aborcji; wzywa Komisję do zagwarantowania praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego poprzez włączenie prawa do aborcji do następnej strategii UE w dziedzinie zdrowia;
21. zwraca uwagę na płynące z wielu państw członkowskich wyrazy wsparcia dla polskich kobiet i zainteresowanie ich sprawą; wzywa UE do finansowania organizacji ułatwiających współpracę transgraniczną między organizacjami zapewniającymi bezpieczną i legalną aborcję;
22. wzywa Komisję, by potwierdziła zastosowanie dyrektywy 2004/113/WE⁽¹⁵⁾ do towarów i usług w zakresie praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz by uznała, że ograniczenia i bariery w dostępie do towarów i usług w zakresie praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego stanowią dyskryminację ze względu na płeć, ponieważ dotyczą w sposób nieproporcjonalny jednej płci (kobiet) lub słabszych grup społecznych (np. osób trans- i niebinarnych); potępia nadużywania przez polski rząd wymiaru sprawiedliwości oraz uprawnień ustawodawczych w celu instrumentalizacji i upolitycznienia życia i zdrowia kobiet oraz osób LGBTI+, co prowadzi do ich dyskryminacji w tym względzie;
23. wzywa Komisję do przyjęcia wytycznych dla państw członkowskich w celu zapewnienia równego dostępu do towarów i usług w zakresie praw i zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego, zgodnie z prawem UE i orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka;
24. apeluje do Rady o pilne zakończenie ratyfikacji konwencji stambulskiej przez UE; z całą mocą potępia podejmowane w niektórych państwach członkowskich próby wycofania już przedsięwziętych środków w zakresie wdrożenia konwencji i zwalczania przemocy ze względu na płeć; wzywa Komisję do przedstawienia wniosku w sprawie dodania przemocy ze względu na płeć do wykazu przestępstw UE zgodnie z art. 83 TFUE;
25. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji i Radzie, prezydentowi, rządowi i parlamentowi Polski, jak również rządowi i parlamentom państw członkowskich.

⁽¹⁵⁾ Dyrektywa Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług (Dz.U. L 373 z 21.12.2004, s. 37).